

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esî Marti-â, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

Locuini'ta Redactorului:
si
Cancelari'a Redactiunii:
e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespun-
diintii regulari ai „Federatiunii“
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

Prețulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romani'a:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
bra'le pentru fiesca care publicati-
une separatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu esemplariu costă 10 cr.

Revista diurnalistica.

„Speranti'a celoru neesperti, dîce diuariulu „Zukunft“, si a celoru ce nu cunoscunetoleranti'a natiunala magiara s'a graduatu, de candu „P. Napló“ acestu gratiosu organu alu maioritati dietale, ne facea in gur'a mare promisiuni, că natiunalitati ne magiare voru capetă „forte multu.“ Acum cătu vomu capetă, nu se scie inca, dar cătu vreu magiarii sê ni dee, acês'a o scimu d'in micunatulu proieptu alu legii despre natiunalitati. Ce aru dîce magiarii, deca aru voi cine-va ai indestu'li cu unu proieptu ca acestu-a? Aru dîce: multi. forte multi paragrafi ni dau, cari inse nu sunt alta, de cătu totu atâte verige in caten'a pentru sclavia! Curiosu lucru; ni s'a promis multu, si acum voru sê ni iee inca si aceea, ce amu avutu pana acum. Aru fi de doritu, ca advocatii natiunalitatiloru sê confrunte d'in punctu in punctu ceea ce a fostu pana acum in usu, cu proieptulu pentru natiunalitati, ca sê vela cei ce fraternizeza cu magiarii, cătu de amaru s'au insielatu magiarofilii in sperantiele loru. Dauna, că s'a stricatu atâta chârthia pentru numitului proieptu, care prè usioru s'aru fi potutu resume in patru paragrafi:

§ 1. In scola si in oficiu tote se conducu in limb'a magiara.

§ 2. Afara de scola si de oficiu totu omulu si pote intrebuintiã limb'a sa materna.

§ 3. Esibitele nemagiare totu omulu trebuie sê le traduca in limb'a magiara, si traducerea sê o platesca bine.

§ 4. Celu ce nu se indestulesce cu admanuari magiare, pote capetă si una traducere, dar' trebuie sê o platesca bine.

Acestu-a e simburele rosu de verme alu nucei, pe care comisiunea pentru natiunalitati a taiatu-o in doue cu sabi'a gordica, in modu atâtu de minunatu. Ne indouimu, ca guvernulu, carele totu-si trebuie sê se intereseze de deslegarea indestulitoria a causei natiunalitatiloru, sê pota substerne spre santiunare acestu proieptu, care e mai multu unu midilocu de esarcebare, de cătu de indestulire pentru natiunalitati.

Cu satisfactiune amu cetitu, că bravii romani si serbi si-au inaltiatu energie'a voce in contr'a acestui proieptu. Acum provocâmu si pre acei deputati, cari au promis cu cuventulu de onore, că voru aperiã interesele natiunalitatiloru, sê si-implinesca si ei chiamarea si promisiunea.

„Bresl. Ztg.“ contine urmatori'a corespundintia d'in Vien'a; „In afacerea armatei s'a datu pre fatia, că integ'a masinieria dualistica lucra numai sub actiunea egemonice magiare. In senatulu imperialu si prin foie se spune guvernului, că prin precipitarea legiloru de armata — si anume la comand'a camarilei — a facutu d'in senatulu imperialu una masina pentru votare, una filiala a clubului deákianu, si pre sine s'a facutu instrumentulu fâra de voia alu „regimentulu personalu.“ Skene a spusu-o acês'a regimulu cu indatinat'a-i sinceritate, — si fiindu interpelatu de ministrulu Berger in coridoru, lu-intrebâ, că pote d'insulu negã faptul acestu-a. „Ba — respunse ministrulu — dar' asiè ce-va nu se spune in publicu!“ — Scenele personale de scandalu inca nu contribuescu la inaltierea autoritati, de care se bucura regimulu parlamentarriu. Candu ministrulu acusã pre Skene pentru „frase frivole,“ si eri, candu parintele Greuter imputã guvernului, că a dusu treb'a pana acolo, in cătu foiele de Vien'a mane poimane voru vorbi numai de „domnulu Franciscu Josifu,“ pre cum vorbescu acum de „domn'a Isabel'a“ — adunarea faceã aspectulu unui clubu sotialu — democraticu.“

Intr'unu articlu intitulatu „amicetia pentru tota lumea,“ „Reform'a“ lui Schuselka sbiciuesce pre ministeriulu de esterne pentru relatiunile Austriei fatia cu Rusi'a: „Referintiele nostre cu Rusi'a constau intr'o amicetia rece, dîce „Reform,“ deca sunt adeverate referatele despre cuventarea baronului Beust. Fiindu că totu-odata se asigura, că baronulu Beust si-dã mare ostanela, a incaldî referintiele acestea, se pare, că aceea recela nu domnesce in partea nostra, va sê dîca in ministeriulu de esterne.

Pentru aceste semtîminte n'avemu termometru; atâ'ta inse scimu, că in cabinetulu de Petruburgu nu că domnesce una amicetia rece, ci preste totu nu domnesce nici una amicetia pentru Austri'a. Rusi'a n'a uitatu marea nemultianire a Austriei in resboiulu d'in Crime'a, si e probabilu, că nu o va uitã nici odata, si se scie, că Austri'a n'a seceratu multumire de la poterile apusene, pentru că de dragulu Franciei, Angliei si alu turciloru s'a facutu nemultiamitoria Rusiei.

Dar chiaru candu guvernulu rusescu s'aru animã pentru politic'a joviala a baronului Beust, poporulu rusescu aru deveni totu mai rece fatia cu Austri'a, sêu vorbindu mai bine, ur'a ardinte a poporulu rusescu in contr'a Austriei numai s'aru inflamã mai tare. Da, marele si potintele poporu alu Rusiei uresce pre Austri'a si aru binecuventã dîu'a candu aru potè navalã si ruinã acêsta Austria. Ur'a natiunala rusesca cresce gradatu, pre cătu slavii d'in Austri'a se trateza ca una rasa subordinata, avisata la grati'a nemtiloru si a magiariloru, si pre cătu dîuarielae austriace ale guvernului si ale senatulu imperialu batjocurescu si insulta slavismulu.

Dar abstragendu de la tote acestea Rusi'a e contrariulu naturalu alu Austriei si pentru cestiunea orientala, pana ce Austri'a in contradicere cu gloriosele sale traditiuni si cu detorintiele si interesele sale natiunali remane amiculu Turciei. In adeveru avemu a ne minunã, că neamicetia rusesca n'a devenitu ostilitate activa ofensiva, si că Rusi'a a jocatu rolulu de mantuitoriu alu Austriei intr'unu'a d'in cele mai periculose catastrofe ale istoriei austriace. Dar acês'a nu se va mai repeti; intre impregiurarile de fatia Austri'a trebuie sê fia pregatita in tota crisa esistintiei sale la ostilitatea manifesta a Rusiei.“

Cetimu in „Pester Lloyd“: „Apelulu pentru inarmarea natiunei Romane, memoratu intre scirile nostre de dî, si publicatu in diurnalulu „Perseveranza,“ in traducere fidele d'in limb'a romana suna asiè:“

„Strigatulu de inarmarea terei a resunatu, deceptati-ve Romani! or'a marirei Patriei nostre se apropia, inarmati-ve Romani! Deceptati-ve romani! pentru că la adapostulu liberiloru si nobililoru institutiuni ce ne protegu asta-di, molesirea trecutulu a trebuitu se dispara si unu torentu de sange generosu a trebuitu sê dè o alta vietia sufletulu care rupendu lantiurile sclaviei se incaldiesce acum la divin'a flacara a libertatei. Deceptati-ve Romani! si priviti cum Domnedieulu parintiloru nostri dupa dile amare ne-a pregatitu dile fericite, cum secet'a cea mai grozava s'a preschimbatu intr'o bine-facatoria abundantia, cum dreptatea intra mandra si triumfatoria in colib'a seracului, cum se radica neamulu romanescu d'in prapasti'a coruptiunii, in care erã aruncatu de strâinii d'afara si de tradatorii d'in laintru. Deceptati-ve Romani! si descoperit-ve capulu inaintea aceloru natiuni, ale caroru sacrificie potu sê alcatuesca o piramida, alu carei-a verfu s'ar' amestecã cu cerulu; contemplati Itali'a, contemplati si admirati Greci'a, si asemenea descendintiloru lui Leonidas postiti cum au postitu ei anulu trecutu 7 dîle pentru a dà arme fratiloru loru d'in Cand'i'a; privati-ve unu momentu chiaru de panaa materiala, Romani, pentru ca sê poteti sê hraniti inim'a vostra cu sant'a ambrosia a onorei, a demnitatiei si a independintiei natiunale.

Da! inarmati-ve Romani! ca in momentulu solemnu, candu patri'a ve va chiamã sê ve faceti detori'a, sê moriti vitejesce pentru ca d'ins'a sê traiesca falnica si respectata. N'auditi unu gemetu, n'auditi tîpetulu Transilvaniei martire? Inarmati-ve Romani! că-ci preste Carpati avemu frati si dusimani; fratiloru sê le intindemu o mana de frate, dar' o mana armata dusimanului de Unguru, sê-i intindemu verfulu spadei nostre si candu d'ins'a va fi scaldatu in spurcatulu lui sange, atunci pote si-va aduce aminte de Mihaiu si de Stefanu, si-va aduce a minte de 1848, atunci va scl' că de si Romanulu si Magiarulu sunt omeni, Romanulu inse apartiene nobilei si civilisatei gente latine, pre candu Ungurulu este Mongolulu selbaticu si incapatienatu.

Inarmati-ve Romani! ca sê facemu o Romania mare, libera si independinte, sub ale carei-a legi totu individulu sê gasesca o augusta protectiune, si ale

carei fruntarie totu inamiculu ce va indrasni sê le calce, sêu sê le parasesca cu rusine sêu sê le ingrasie cu putrigaiulu cadavrului sêu.“

Coron'a actelorou constitutiunali a guvernului ungurescu are s'o face, fâra'ndoiela, urmatoriulu Articulu de lege despre uniunea Transilvaniei cu Ungari'a, care se dîce, că se va asterne cătu de curendu dietei, si care-lu publicâmu dupa „Ung. Lloyd“, recumendandu-lu apretiarei onoratului publicu, si pana ce vomu potè reveni la acêsta cestiune de vietia sêu morte pentru natiunea romana d'in Austri'a desbinata.

Articlu de lege

despre regularea deplina a uniunei Transilvaniei cu Ungari'a.

Pre bazea Art. VII. de lege de Posionu 1847/8 si a I. Art. de lege de Clusiu 1848, cari tracteza despre uniunea Ungariei si a Transilvaniei, se ordinezã:

Capu I. Despre drepturile fundamentali a le locuitoriloru Transilvaniei.

§ 1. Ca urmare a principiulu de egalitate de dreptu, espresu prin primul Art. de lege de Clusiu, 1848. toti cetatenii indigeni sêu incotientii legalminte ai Transilvaniei, fâra deosebire de pusetiune, natiunalitate ori credintia, posiedu dreptu egale a participã d'in tote beneficielae patriei si indetorire egale de a portã sarcinele acelei-a.

§ 2. Desfintiandu-se numirea de pan'acum a teritoriulu transilvanu dupa natiunalitati politice deosebite si prerogativele si privilegielae impreunate cu acea numire — in cătu, ele priviau pre o natiunalitate cu eschiderea celoralalte — se dechiara, că d'in deosebitelae numiri a le partiloru singuratiee de teritoriu nu se pote trage neci unu felu de consecintia in detrimentulu deplinei indreptãtiri egali a locuitoriloru statului.

§ 3. De ore ce reciprocitatea de dreptu espresa in privinti'a nobilimei in alu XVI Art. de lege transilvanu 1791 se estinde preste toti locuitorii statulu unitu, de ori ce pusetiune, de ori ce natiunalitate si relegiune, locuitoriulu ungurescu alu statulu in Transilvani'a si locuitoriulu transilvanu alu statulu in Ungari'a are acele-si drepturi si detorintie egali

Capu II. Despre legislatiune.

§ 4. Poterea constitutiunale de a creã legi, de a le abrogã si a le esplicã in modu autenticu, se aserce in comunu, si pentru teritoriulu transilvanu, eschisivu prin regele incoronatu legalminte si prin diet'a conchiamata dupa lege a Ungariei unita cu Transilvani'a, si determinatiunile legiloru transilvane, relative la esercerea deosebita a poterei legislative, prin acês'a se abroga.

§ 5. In privinti'a represintatiunei dietali a cetateniloru statulu locuitori pre teritoriulu transilvanu alu statulu constituitu in unulu, pana la despunerea ulterioare a legelatiunei, remane in valore II. Art. de lege de Clusiu 1848, care tracteza despre alegerea deputatiloru.

Totu-si tote agendelae, cari, in amintitulu Art. de lege si in instructiunea guverniale d'dto 10 ianuariu 1866 emanata in intielesulu §. 10. alu acelu-si Art., fura rezervate guvernulu transilvanu, voru avè a se indeplini de ei in colo prin ministeriulu reg. ung. de interne.

§ 6. De ore ce districtulu Naseudului, formatu in jurisdicțiune civile dupa desfintiarea institutiunei militari transilvane, pana la ulterioarea despusetiune a legelatiunei, se lasa in acêta calitate, elu se imbraca cu dreptulu a tramite 2 deputati in cas'a represintantiloru dietei statulu intr'unitu, pre cari i va alego dupa determinatiunile II Art. de lege de Clusiu 1848. si asiè numerulu totororu deputatiloru d'in teritoriulu transilvanu se immultiesce la 75.

§ 7. In cas'a de susu a dietei, pana la regularea ei definitiva prin legelatiune, afara de membrii desemnati in 1 §. VII Art. de lege de Posionu 1847/8 voru avè locu si votu si toti comitii supremi, capitaniii supremi si judii regesci supremi ai comitatelorou transilvane, ai districtelorou Fagarasiu si Nasendu si ai scaunelorou secuiesci, precum si comitele sasiloru.

Capu III. Despre guvernulu si jurisdicțiunile teritoriulu transilvanu.

§ 8. Toti ramii guvernulu pre teritoriulu transilvanu se dechiara supusi ministeriulu ungurescu reg. alu Maiestãtei Sale.

§ 9. Prin acês'a se decide a se desolve guvernulu regescu, sustientu provisoriu in intielesulu §. 2. alu I. Art. de lege de Clusiu 1848, d'impreuna cu tote oficielatele lui ausi-

liari centrali, si ministeriul se insarcineaza a-i curma activitatea pana la 1-a maiu 1869.

§. 10. Ministeriul se impoterece a despune, ca, pana candu si daca i se vede de lipsa, se functiuneze in Clusiu, sub responsabilitatea sa, unu comisariu regescu proveditu cu personalulu recerutu.

§. 11. De ore ce, cu desolvarea guvernului si a oficiatorilor lui aussiliari, obiectele, cari voru fi a se delibera directe prin ministeriu, se voru immulti si asiè immultirea poterilor de lucru devine necesaria, ministeriul se insarcineaza a se ingrigi, ca la deosebitele ministerie de specialitate se aplica in numeru convenitu transilvaneni, cunoscuti cu afacerile si raportele transilvane.

§. 12. Jurisdictionile transilvane, pana la despunerea ulterioare a legelatunii, se lasa in estensiunea si marginile loru de acum.

§. 13. Pana la infintierea unei legi despre regularea jurisdictionilor, in privintia restaurarii cercului de activitate constitutionale alu jurisdictionilor transilvane, remane provisoriu in valere regulamentulu de la 27 iuniu 1867, emisu de ministeriul unguerescu regescu, pre basea impoteririi capetate de la dieta, precum si ordenatiunea comisariului regescu emisa pre basea puntului alu doilea alu acelei impoteririi, in obiectulu organizatiunei cetatiloru transilvane, cu acelu adausu, ca cerculu de activitate, strapusu in acestu documentu guvernului, cade la ministeriu.

§. 14. Posturile de jude supremu regescu in scaunele secuiesci se inlocuiescu prin denumire regesca pre langa contrasemnarea ministrului, si si destituirea d'in aceste posturi, unde este necesaria, se va face pre acesta cale.

§. 15. Pentru asigurarea drepturilor de autonomia ale scaunelor d'in fundulu regiu, ale districtelor si cetatiloru si ale organizatiunii loru pre bas'a represintativa, precum si pentru organizarea si statorirea cercului de activitate alu universitatii nationale sasesci, ministeriul e impoteritu, dupa ce a ascultat pre respectivii, se presinte dietei unu proiectu de lege, care se respecteze dupa cuviintia atatu drepturile basate pre lege si tratate, precum si egal'a indreptare a cetatianiloru de statu de orice nationalitate, locutori pre pamentulu acestu-a. Pana la compunerea unei atari legi

§. 16. ministeriul e impoteritu, ca cu privintia la organizatiunea si cerculu de activitate alu scaunelor d'in fundulu regiu, alu districtelor si cetatiloru, se faca dispusetiuni provisorie in sensulu principiiloru conducatorie, notate in paragrafulu precedent.

§. 17. Institutiunea universitatii nationale sasesci se lasa si pre viitoriu in cerculu seu de activitate, conformu articulu transilvanu de lege XIII: 1791, pre langa sustinerea dreptulu supremei inspectiuni, care se va exercè prin ministeriul responsabilu regescu unguerescu, cu acea observatiune, ca adunarea universitatii, in urmareea statului modificatu alu ordinii procesuale, nu mai pote exercè putere judecatoriesca.

§. 18. Pana la dispunerea legelativei despre jurisdictione fundulu regiu si despre regularea universitatii, comitele se denumesc si suspinde d'in oficiu prin maiestatea sa pre langa contrasemnarea ministrului.

§. 19. Dispusetiunile legiloru ungare (afara de legile in afaceri religiozari), facute de legelativ'a intrunita a Ungariei si Transilvaniei, ministeriulu, le pote estinde sub responsabilitatea sa propria, si intre marginile legii presinti, si asupr'a teritoriului transilvanu, acomodandu-le impregiurari loru de acolo.

Capu IV. Despre averea statului si despre desdaunarea urbariala si a diecimeloru.

§. 20. Tota averea miscatoria si nemiscatoria a statului in Ungaria si Transilvania, tote funtanele loru de venitu, tote perceptiunile si erogatiunile ordinare si extraordinare, tote pretensiunile loru, tote detoriile mai vechie si mai noue, fiindu cuprinse aci si desdaunari urbariali si de diecime, d'in caus'a ca sunt comune, se voru administra in modu comune prin ministeriulu regescu magiaru.

§. 21. Cu privire la asigurarea obligatiuniloru pentru desarcinarea pamentului, cari s'au emisu seu au a se emite pentru urbarialitate si diecimele perdue in Transilvania, se enuncia, ca determinatiunile articulu de lege de la Posoniu IX, I si XII, § 6, d'in anulu 1847/8 se voru estinde si a supr'a Transilvaniei.

Capu V. Despre religione.

§. 22. Tote legile Transilvaniei, cari asecureza pre teritoriulu ei, fiindu cuprinse aci si asiè numitele partes de mai nainte, independintia, libertatea cultulu si autonomi'a, mai incolo egalitatea de dreptu si reciprocitatea besericea romano-catolice; evangelico-reformate, evangelico — luterane si unitarie, se mantienu neatins.

§. 23. Se recunosc si se declara ca participante de acest'a independintia, libertate a cultulu religiosu, autonomia, egalitate de dreptu si reciprocitate, inca si religione greco-catolica ca atare si religione greco-orientale, desfiintandu-se prin acest'a tote determinatiunile contrarie a le legiloru Transilvaniei.

§. 24. Deci se asecureza besereceloru numite la §§ 22 si 23 de mai susu, pre langa mantinerea dreptulu de superinspectiune alu Maiestatii Sale, determinatu prin legile Transilvaniei si exerciatu prin midilocirea ministeriului responsabile magiaru, mantinerea nevatemata a indreptirii loru la deplin'a libertate a cultulu loru religiosu, basata pre legile tierei, re conventiuni, pre canonele loru proprie, pre resolutiunile

loru baserecesci si pre prasea legale; la autonomi'a loru baserecesca si de instructiune; la drepturile loru de a tienè adunari fara amostecuri straine, apoi de a emite, de a abrogà si de a stramutà ordinatiuni baserecesci; la dreptulu de alegere incuviintiatu prin regulamintele loru proprie, respective la denumirea prepusiloru, preutiloru si invetiatoriloru loru baserecesci lumesci; la administratiunea independinte a jurisdictionii loru baserecesci, a basereceloru, turnuriloru, scoleloru, a averei loru baserecesci si scolastice, a fonduriloru si fundatiuniloru loru de bani, precum si la infintierea, organizatiunea si manipulariunea in venitoriu a astoru-feliu de lucruri seu afaceri.

§. 25. Basericole si scolele protestante, cari se afla pre teritoriulu comitatelor Solnoculu-de-miediu locu, Crasn'a, Zaranu si alu districtulu Cetate-de-Pietra, se lasa si pentru venitoriu sub respectivele loru jurisdictionii besericesci transilvane.

§. 26. Ce s'atinge de modalitatea trecerei de la o religione la alt'a, determinatiunile §§ 6—19. III Art. de lege ung. de la 1844 se estindu si asupr'a Transilvaniei, in intiesulu reciprocitatii de dreptu espresa in XX Art. de lege de Posionu de la 1847/8.

§. 27. Asemenea se estinde determinatiunea §. 2. alu III Art. de lege ung. de la 1844 a supr'a casatorieloru mestecate ce se voru inchiaia in Transilvania.

§. 28. In privintia prunciloru nascuti seu cari se voru nasce d'in casatoriile mestecate, remane si mai departe in valere XVII Art. de lege transilv. de la 1791, in intiesulu carui-a fetiorii urmeza relegiunea tatalui si fetele rolegiunea mamei.

§. 29. In afacerile de casatoria, cu raportu la competintia judecatorieloru besericesci, servescu de indreptariu acele norme generale, in intiesulu caror'a actorulu recunosc judecatori'a besericesca competente a acusatului.

Capu VI. Despre nationalitati.

§. 30. Pana la infintierea unei legi pentru nationalitati, ministeriulu ung. reg. se impoterece a decide provisoriu cestiunile ocurinti pre basea unitatei de statu, a intereselor administratiunei si a ecuitatii.

Capu VII. Despre titulu regelui.

§. 31. De ore ce in titulu Maiestatei Sale regelui Ungariei se voru sustienè si pentru venitoriu numirile indatinate: „Mare Principe alu Transilvaniei“ si „Comite alu Seculoru“, de aci nu este iertatu a se trage neci o consecintia in detrimentulu Unitatei legali a Ungariei si a Transilvaniei. Cu esecutarea acestei legi se incredintieza ministeriulu ung. regescu.

Dieta Ungariei.

Siedintia d'in 11 noemvre a casei represintantiloru.

Presedinte: Szentiványi, notariu: Paizs.

Dupa autenticarea protocolulu siedintiei d'in urma se presinta scrisorile venite.

Apoi trecundu-se la ordenea dilei se cetesce dechiaratiunea de demisiune a celor 11 deputati d'in stang'a, cari nu voiescu a face parte in delegatiune. Fr. Deák face motiunea urmatoaria:

„Cas'a represintativa nu recunosc de adeveratu si intemeiatu motivulu oservatu in demisiune, ca adeca art. XII d'in 1867, s'ar' fi vatematu, si, conformu §. 67. d'in regulamentulu casei, nu primesce neci una contradicere in privintia decisiuniloru sale. — Dupa ce inse cas'a represintativa nu pote constringe pe neci unulu d'intre membrii sei, ca se faca parte in aptivitatea prescisa a delegatiunei in contra vointiei sale, accepteza demisiunea indicata, si in loculu membriloru demisiunanti dispune a se alege membrii noui. Terminulu presintarei voturiloru va fi siedintia d'in 12 a l. c.“

Dupa ce Sam. Bonis si Col. Tisza pledara in contra propunerii lui Deák, acea se primesce cu majoritatea voturiloru.

Fr. Deák propune, ca presedintele, dupa ce a formulatu intrebarea, se provoce cas'a a se declara, ca convine-i formularea intrebarei respective seu ba? si numai dupa ace'a se o sumita votarei. — Se primesce.

Presedintele spune, ca Carolu Kerkápolyi fiindu morbosu nu pote participà in lucrariile delegatiunei, deci trebuie a se alege unu altu membru in loculu lui; — apoi, provocandu-se la scurttimea tempulu sesiunei presinti, roga cas'a, se decida, cari aru fi cestiunile de urgentia, pentru ca aceste se se puna la ordenea dilei; elu crede, ca inainte de tote aru fi a se lua la pertratare rescriptulu regescu in caus'a impacatiunei croete si apoi raporturile referitorie la bugetu.

La cestiunea acest'a vorbescu: Bonis, Fr. Deák, Colom. Tisza, min. Lónyay, Paulu Nyáry si

B. Lud. Simonyi doresce, ca pertratandu-se caus'a croata, se urmeze bugetulu si apoi nu regulamentulu casei, ci cestiunea nationala.

Apoi se ie la desbatere rescriptulu regescu in caus'a croata, si propusetiunile acelei-a, dupa una scurta discutune, la care participara Fr. Deák si

C. Tisza, se primescu, si se decide, ca guvernulu reg. se susterna impacatiunea maj. sale pentru a fi sautiunata.

In urma, venindu la intrebare caus'a Fiumei, se decide, ca se se alege trei membri d'in cas'a represintativa si unulu d'in a magnatiloru, cari intrunindu-se cu contingentulu esmisu d'in sinulu dietei croate, se pertrateze cestiunea cetatii Fiume, care inca va ave votu la deciderea asupr'a sortii sale.

Notariulu Bujanovits este insarcinatu a impartasi decisiunea acest'a casei magnatiloru.

Nefindu alte cestiuni la ordenea dilei, siedintia se inchiaia la 1 ora d. am.

Siedintia d'in 12 noemvre a casei represintantiloru.

Presedinte: Szentiványi, notariu Mihályi.

Autenticandu-se protocolulu siedintiei trecute, se enuncia scrisorile incurse.

I. Vuchetich interpeleza pre ministrulu cultelor:

1. Are de cugetu dnulu ministru alu cultelor a pune in valere proiectulu de invetiamentu, tramisu gimnasiiloru catolice si de statu, in ainte d'a fi siguru, ca acelu-a va fi primitu in tota estinderea lui si d'in partea gimnasiiloru protestante, — si deca e,

2. Cum va impedece dnulu ministru, ca gimnasiile catolice si de statu se nu fie parasite, si tenerii se nu fie siliti a trece la gimnasie protestante de 8 clase pentru castigarea unui anu?“

La ordene este alegerea membriloru noi ai delegatiunei.

Presedintele spune, ca pentru delegatiune sunt a se alege 9 membri ordenari si 2 suplenti; inse fi indu-ca 4 locuri suntu a se rezervà pentru Croatia, dieta ung. va alege numai siese membri ordenari si doi suplenti.

Apoi se face votarea asupr'a membriloru delegatiunei. — Resultatulu se va publica in siedintia venitoria.

B. Gavrilu Kemény cetesce raportulu comisiunei finantiarie in privintia bugetulu anului 1869. — Se tramite la tipariu, si apoi se va pertrata in sectiuni.

Iosifu Kéthelyi da cetire raportulu comisiunei centrali in caus'a cestiunei nationali. — Acestu-a inca se va tipari si inpartii intre membrii casei.

Alesandru Mocioni usandu-se de dreptulu, ce-lu are fie-care deputatu, pune premes'a casei proiectulu minoritatii comisiunei esmise in caus'a nationale, ca alu seu, dorindu ca acelu-a se se puna la ordenea dilei. — Proiectulu acestu-a se va tipari si la tempulu seu se va lua la pertratare.

Presedintele provoca membrii sectiuniloru se se intrunesca dupa ameadii, si face cunoscutu, ca b. Ad. Orey si-a depusu mandatulu de deputatu. — Se dispune alegere noua.

Apoi se trece la ordenea dilei, si luandu-se la pertratare bugetulu, se primescu 7 puncte, parte cu textulu originalu, parte modificate de comisiunea finantiară seu de cas'a repres.

La puntulu alu 8, in care se propune una dotatiune anumita pentru gimnasiulu romanu d'in Brasiovu, fiindu guvernulu indreptatitu a denumi insusi profesori pre sem'a acelu-a, se escà una disputa, si

Puscariu aproba ajutorirea gimnasiului respectivu d'in partea statului, inse denumirea profesoriloru acelu-a propune a se rezervà comunitatii besericesci. —

Tincu spriginesce parerea lui Puscariu, asemenea si

Sigismundu Borlea: Onorata casa! Dupa parerea mea, nu convine cu constitutiunea si liberalismulu, ca drepturile si beneficiile folosite prin unele confessiuni seu natiuni nemagiare chiaru si in epoca absolutismulu, se fia calcate si scirbate seu restrinse prin una dieta si prin unu guvern constitutionale.

Ei bine, gimnasiulu romanu d'in Brasiovu de religionea gr. orientala a avutu chiaru si in epoca absolutistica unu ajutoriu de 4000 fl., fara de a fi fostu marginitu seu restrinsu prin ce-va conditiuni in exercerea drepturiloru sale. Dupa parerea mea, ar' fi, prin urmare, una procedere nejusta si neconstitutiune, ca in sa-si onorabile camera, unde de atate ori fu accentuata libertatea si liberalismulu, se despoie gimnasiulu romanu d'in Brasiovu de religionea gr. orientala de sucursulu, ce l'a avutu si pana aci, respective se faca pendinte acestu micu succursu de nisce conditiuni cari, nepotendu fi primite, l'ar' respoia prin una atare apucatura viclona de sucursulu ce i s'a datu.

D'in aceste consideratiuni si motive, consentu cu propunerea dlui deputatu Puscariu.

Sam. Bonis se incerca a combate parerea de sub intrebare, sustienendu dreptulu guvernului d'a denumi profesori. — Se primesce textulu comisiunei fin.

Pertratarea se va continua in siedintia de mane. —

Siedintia d'in 12 noemvrea a casei magna-tilor.

Presiedinte: Majláth, notari: b. Juliu Nyáry, si Rajner.

Se ie la pertratate raportulu comisiei emise in caus'a procedurii civili, si dupa-ce vorbira mai multi, presiedintele provoaca pe proieptanti sê-si-presinte motiunile in scrisu in siedintia de mane; apoi se inchiaia siedintia.

Transilvani'a.

Blasiu, 7 nov. 1868. De candu absolutismulu celu nemtiescu a introdusu legea cea aspra de recrutatiune, studentii de la scolele d'in Blasiu nice o data n'au avutu atâta necasu cu recrutatiunea, ca in estu anu.

Asiu fi prea lungu, dle red., daca asiu insira aci tote speciele de vecsári, incurcári si portári in susu si in diosu, câror'a suntu supuse capetele studentiloru d'in Blasiu cu ocaziunea acestei intregiri de armata. Pentru ace'a me marginescu a atinge aci numai o singura impregiurare, ce pre aici nime nu si-o pote explica d'in legile si prescrierile, ce suntu in valoare.

Dupa legea remasa de sub nemti, studentii ce au in fruntea testimoniului clas'a generale „prima cu eminentia (erste mit Vorzug),“ sunt scutiti de recrutare. Se intielege de sene, ca cei cu clas'a generale „eminente (Vorzugsklasse)“ cu atatu mai vertosu sunt scutiti. — Deci sub absolutismulu nemtiescu, ori a fostu acel'a pronunsiat ori mascatu, comisioanele reclamatorie nu aveãu de a examina ai interpreta calculii speciali ai studentiloru reclamanti, si cu atatu mai putienu li erã iertatu a interpreta valorea calculiloru indatinati la cutare gimnasiu: ci se uitau numai in fruntea testimoniului, si deca a colo erã scrisu „clas'a generale eminente“ sêu „clas'a generale prima cu eminentia“, indata liberãu pre reclamante.

Facia cu aceste eca ce se intempla acumu.

Pre paretii oficialatoru constitutiunali se lipescu publicatiuni tiparite in forma de placatu cu litere mari cãtu usioru sê le poti ceti si la luna, in cari publicatiuni in punctulu IV. liter'a c) numera intre cei, ce au a se elibera pre „ascultatorii ordinari si publici ai universitatiloru, academiiloru de drepturi, ai academie orientale d'in Vien'a mai in colo ai gimnasiiloru superioare, ai politechniceoru.“ — Adeca, dupa cuprinsulu acestei publicatiuni ori-ce studentii d'in cele patru clase superioare ale gimnasiiloru complete sunt liberi ca atari, — va se dica: cine e studentu in clasele V—VIII nu are, decãtu sê probeze inaintea comisiei reclamatorie, ca d'insulu e studentu in gimnasiulu superioru si comisioane cauta sê-lu mantuesca singuru numai pre bas'a unui testimoniului de frecuentare in ore-care d'intru acele patru clase, — celu putienu asiã dice publicatiunea ace'a, ce usioru se pote ceti si la luna.

Sê vedemu acum ce facu comisioanele cu reclamatiunile, ce li s'au datu spre a le ceti la sore.

Studentii se presenteaza cu testimoniulu de frecuentare in gimnasiulu superioru si cu testimoniulu pentru sem. II. 1867/8, in care stã scrisu apriatu „a meritatu clas'a generale prima cu Eminentia“ si totu se riepta. Sêu deca se dã câte una comisioane, care se libereze pre bas'a unui atare testimoniulu, atunci se apuca inaltulu Guberniu r. — carele in estu anu, cumu se pare, ex offio revele tote decisiunile comisioanelor — és még is oda változtatja, hogy minekutánna az oskolai bizonnyitvány szerént kitűnő osztályzatot nem nyert — fölneemthető = „si o schimba intru acolo, ca dupa ce pre cum areta testimoniulu produsu, nu a capetatu clasificatiune „kitűnő“, nu se pote elibera.“

Adeca patfnele studentiloru d'in Blasiu areta, cum ca nece commissiunile reclamatorie, nice inaltulu gubernu r. alu M. Ppatu Tranni'a facia cu studentii de aici.

a) nu se tienu nice de publicatiunea afisata spre a sierbi de cinosura pentru reclamanti, si

b) nu se tienu nice de prescrierile si pracs'a indatinata la recrutatiunile de pana aci: — d'in contra ceru de la studentii reclamanti:

ca sê produca testimoniulu cu „kitűnő“ — dar' aci era nu e lamuritu lucru; ca intr' una resolutiune se dice (traducere fidela) „fiindu ca nu a capetatu d'in cele mai multe obiecte calculu de „kitűnő“, er' intr'alt'a: „fiindu ca nu a capetatu clasificatiune kitűnő.“

Cu respectu la aceste fia-mi iertatu a face urmatoarele observári:

a) deca deregatoriile d'in tiera facu publicatiuni spre indeptarea publicului in afaceri momentuose ca si recrutatiunea, publicatiunile acele se cade sê fia intocmite intru tote dupa sunetulu legiloru. Er' a pune publicatiuni, prin cari omenii sê se porte de-a prostulu si sê se vateme intru interesele loru, nu crediu sê fia iertatu nece chiaru in Franci'a, unde starea exceptiunale asiã frumosu infloresce mana in mana cu libertatea constitutiunale.

b) a cere de la studentii blasiani testimoniulu cu „kitűnő“ si a interpreta valorea calculiloru usitati dupa terminologia recepta la gimnasiulu d'in Blasiu intr' altu feliu, de cãtu se interpreta inainte de reparsirea sorelui constitutiunei, este un lucru de totu arbitrariu si preste ace'a si absurd. Absurd e a pretende testimoniulu, unde se fia scrisa vorb'a „kitűnő“, pentru ca de candu e lumea si scolele d'in Blasiu, de aici nu s'a datu nece unu testimoniulu cu „kitűnő“, — prin urmare nece unu studente blasianu nu pote produce testimoniulu unde sê fia scrisu calcululu acel'a, si nime nu e indereptatitu a cere de la elu testimoniulu, pre cum nu se dã. Er' arbitrariu este, pentru ca nece una lege nu prescrie asiã ce-va.

Ce se tiene de interpretarea calculiloru usitati in Blasiu si traducerea loru in magiara, cu ace'a inca se comite arbitrarietate ne mai audita. Ca calculii: „forte multiamitoriu“ „multiamitoriu“ si „destulitoriu“, cari au de rezultatoria clas'a generale prima cu eminentia, nime nu este indereptatitu a-i explica si lua intru altu intielesu, de cãtu intru acel'a, in care se dau de cãtra gimnasiulu respectivu. Si e de minune cum inaltulu guberniu r. alu M. Ppatu Tranni'a in estu anu a venitu la ide'a de a interpreta calculii acesti-a intru altu modu, — e de minune dica, pentru ce nu-i interpreteza totu ca in trecutu, — pentru ce acumu afla nodu in papura, si pana candu legea de recrutatiune este totu cea de sub nemti, de ce valorea testimoniiloru date ca in absolutismu nu se judeca dupa cuprinsulu legii si dupa datina, ci dupa arbitriu?

Er' eu am scrisu aceste, pentru ca cei ce au putere, sê inderepte. Sêu deca procedur'a autoritatiloru ar' fi derepta, publiculu nostru sê se lumineze si sê nu fia lasatu in opiniunea ace'a, cum-cã arbitriulu domnesce, — ca acest'a ar' fi spre detragerea autoritatii, de care se cuvine sê se bucure potestatea publica praefereñter candu ea se deprinde de cãtra unu regimu, care se tituleza „respundietoriu.“ — Am scrisu aceste mai in colo, ca sê folosescu ce-va la parintii si tenerii ace'a, cari prin respingerile acele arbitrare sunt asupriti cu nedereptulu. — a. —

ROMANIA.

Respunsu la epistol'a Vizirului Aali-Pasi'a, adresatu nu Vizirului, ci ministrului de externe alu imperiului otomanu de cãtra Generariulu Nicolae Golesecu, ministrulu afaceriloru straine alu Romaniei.

Escelentia!

Erã de datori'a mea d'a responde imediatu la epistol'a pe care Alteti'a Sa Aali-Pasi'a a adresatu-o directu suveranulu meu, cu dat'a 10 septembrie 1868, si rogu pe Escelentia Vostra a fi bine incredintata ca m'asiu fi grabitu a mi implini acest'a detoria cu ace'a-si grabire ca de obicinuitu, deca continutul depesiei sale nu me ar' fi plecatu a crede, ca este oportunu a lasã sê treca cãtu-va tempu.

In adeveru intrebãrile ce ni se faceau in acest'a depesia erãu acelea-si ce ni se facusera deja la inceputulu miscarei bulgare, si câroru-a guvernulu Altetiei Sale Serenissime, Principele Carolu, respusesse in modulu celu mai grabnicu si celu mai categoric. Pote ca eramu in dreptu a crede ca, dupa dechiarãrile cele mai formali d'in parte-ne si dupa mesuri energice ce amu luat atunci, candu s'au produsu acele incercãri de agitare, guvernulu M. S. Sultanulu n'ar' mai fi datu ascultare unor denunsiãri, cari nu mai potu avẽ altu scop decãtu de a turburã bun'a intielegere intre doue tieri atãtu de strinsu legate, si a ale câroru interese le facu o detoria d'a inlaturã ori-ce germen de neintielegere.

Deca numai asta-di vinu a dã Escelentiei Vostre lamuririle pe cari Alteti'a Sa Aali-Pasi'a le cereã, este pentru ca cu cãtu se pusese mai multa ingrigire a desceptã neintielegerile intre noi, cu atãtu ni se pareã mai cuviñtiou ca, mai nainte de tote, urmarea portarii nostre fatia cu guvernulu otomanu, sê-i dee mai antãtu o nouã proba despre sinceritatea dechiarariloru nostre.

Alteti'a Sa a crediutu ca pote intemeiã o judecata eciatabile a actelor nostre, pe opiniunea câtoru-va diuarie d'in tiera: dar' Ea a datu in adeveru o pre mare importantia anunsiãriloru loru; si ne pare rau, ca guvernulu M. S. Sultanulu a fostu impresionatu de d'insele. Escelentia Vostra este pre luminatu spre a nu sci, ca in tierele, in cari existe libertatea preseii, afirmãrile diuarieloru opostiunii nu potu fi primite de cãtu cu ce'a mai mare reserva si nu sunt probe conchiatorie contra unu guvernulu.

Asiã este neosactu, ca au fostu bande cari s'au organizatu in modu facisiu pe teritoriulu romanu si cu complicitatea functionariloru guvernului. Singurul faptu ce s'a produsu este trecerea nopturna a unei singure cete de o sutã cinci-dieci de omeni, care a provocatu mesurile active pe cari le-amu facutu indata cunoscutu.

Guvernulu A. Sale Serenissime, principele Carolu, n'ar' fi cu legitimitate responsabile de acest'a incercare de agresiune (echauffourre), precum nu pote fi responsabile guvernulu M. S. Sultanulu de bandele bulgare ce s'au formatu pe propriulu sêu teritoriu, cu tota priveghierea autoritatiloru musulmane; precum nici guvernele prusiane, austriace si turcesci n'au potutu fi banuite de instigatori sêu spectatori comploatori ai bandelor plecate de la d'insele in tempulu insu-

rectiunii poloneze; precum nici guvernulu austriacu n'a fostu acusat de nealitate cãtra Sublim'a Porta, pentru ca cu ocaziunea unor evenimente d'acea-si natura in Bosni'a, insurgintii au primitu intariri d'in tierele austriace. In adeveru, nimeni n'a cugetatu atunci dupa cãtu scimu celu putienu, a dice, ca insurgintii erau organizati cu complicitatea sêu cu autorizarea guvernului M. Sale Apostolice.

Daca guvernulu M. Sale Sultanulu ar' fi fostu mai bine informatu, in locu d'a fi indusu in eroare prin nesce insinuatii cari, daca sunt ostile Romaniei, avemu dreptulu sê credemu ca nu sunt mai avantajose Sublimei Porte ei inse-si, elu ar' fi facutu dreptate guvernului Altetiei Sale Serenissime principele Romaniloru, si n'ar' fi avutu recursu la poteriile garanti a câroru ingerintia, cu tote ca nu se pote nimeni indoi de solitudinea loru pentru ambele tiera, n'ar' potẽ fi inse de natura a mantieñe increderea absoluta ce ar' trebui sê existe intre noi. Asemeni demarsie sunt rezultatulu unei ore care neincredere, dupa cum insu-si A. Sa Aali-Pasia n'o ascunde.

D'in contra convictiunea ce n'amu incetatu d'a avẽ in privintia avantajelor comune ce trebeu sê ne procure o intimitate necurmata, a facutu ca, cu tote informatiunile ingrigitorie ce ni-au fostu date in privintia dispositiuniloru Sublimei Porte cãtra noi, nu numai nu ne-am adresatu cãtra poteriile garanti, daru am respinsu asemene scomote cu indignare, ca-cu n'amu uitatu, ca suveranii cei mari ai Turciei au fostu mari mai cu sema pentru ca respectau cuventulu loru si tratatele.

Alteti'a Sa amintesce increderea ce a avutu guvernulu M. Sale in dechiarãrile asecuratorie ale dlui Golesecu. Cutezu a sperã, ca ace'a ce s'a petrecutu d'atunci, adica nereinoirea po tiermulu stangu alu Dunarei a nici unui faptu care ar' fi potutu nelinisti fruntari'a turca limitrofa, a facutu pe Alteti'a sê sê revia la cele d'antãie impresiuni de incredere.

Cãtu despre anchet'a la care amu facutu sê se proceda, trebeu sê observezu, ca cercetãrile se facu aci de cãtra autoritãtãle competinti, ca curtile si tribunalele se pronuncia, si ca la sfirsitu actele devinu publice, astu-felu dupa cum se urmeza in tote tierele unde justitia e cu totulu despartita de administratiune. Inculpatii sunt in inchisore si procesulu se va face fãra intardiare. Guvernulu Maiestãtii sale Sultanulu pote avẽ chiaru de acum acestã antãie si superiora satisfacere d'a afla, ca cercetãrile consciñtiose ce amu facutu nu ne-au descoperitu noue motive de ingrigire, si d'a vedẽ, ca fruntariile imperiului n'au mai fostu nelinistiti d'in acestã parte.

In ce'a ce privece garanti'a, ca Romania sê nu devia focariulu faptuitoriloru de turburari, nu este nevoie sê reamintescu ingagiamentele Suveranulu meu fatia cu Maiestatea Sa Sultanulu; ca-cu oprindu uneltiri perturbatorie in Romania, este a garantã mai multu inca Romania de cãtu Statuturile vecine, si nefacendu acest'a, guvernulu Altetiei Sale serenissime, Principele Carolu, ar lipsi nu numai unor ingagiamente de onore, ci si detoriei lui, cea mai imperiosa cãtra tiera.

In privintia mesuriloru luate, voiã adauge ca vigorea ce amu pusu in supraveghierea intregi linie a Dunarei, un'a d'in cele mai dificile, atãtu prin intinderea sa cãtu si prin numerozitatea sale insule „si activitatea ce punemu a ne inarmã, pentru a potẽ in ori ce impregiurare aperã mai bine neutralitatea teritoriulu romanu“, ne au parutu garantiile cele mai seriose ce ar' potẽ dori Sublim'a Porta. „D'ace'a sperãmu, ca prafulu de pusca, care acum in urma a fostu opritu“, pote d'in eroare, „ne va fi liberatu fãra intardiare“, si ca ordine oficiale voru fi date pentru a se lasã sê treca armele ce amu declarat u voim sê le aducemu prin Turci'a.

Romania posiede adi tote conditiunile teritoriale, politice si sociale pentru a potẽ prosperã si a fi fericita; ea n'ar' avẽ a castigã nimicu deca si-ar' aruncã ochii d'incolo de fruntariile sale, acestã ar' fi d'in contra a espune presintele si a compromite cu neprudintia viitorulu sêu.

Alta data, candu aceste conditiuni lipsiau Romaniei, candu aveam de capu alu guvernulu nesce principii cari, prin originea, tradiuniile si natur'a poterii loru chiaru erau jucãri'a partitoru d'in intru, si „supusi prin urmare influñtiiloru straine, in cari cautau puntulu loru de sprijinu“, poteriile vecine poteau banui pe Romani de incercãri azardose.

Inse acumu, candu suntemu in conditiunile dorite si candu avem de Suveranu unu principe care apartione coloru doue mai ilustre familie domitorie ale Europei, si care se sprijina nu pe privilegiulu unei clase, ci pe iubirea poporulu intregu; Sublim'a Porta pote fi secura ca nu guvernulu Altetiei Sale serenissime Principele Carolu „se va lasã balot'a de influñtie straine“, daru ca d'in contra nu iẽ si nu va lua regul'a sa de portare de cãtu „d'in interesele natiunali“, ce „le va sci aperã in ori ce ocaziune“, remanendu cu scrupulositate credinciosu tratatelor cari au asecuratu existintia autonoma a Romaniei.

Ni place a nu ne indoi ca, dupa aceste france si leale explica d'in parte-ne, Maiestatea Sa Sultanulu ne va urmã acea solitudine bine-voitorie pe care a reamintitu-o Alteti'a Sa Aali-Pasia, cãrei-a i vomu dã totu deun'a celu mai inaltu pretiu.

Bine-voiti a primi etc.

(Romanulu.)

(Semnatu), generariu Nicolae Golesecu.

Noutati Straine.

RUSSIA. Foi'a oficioasa „Corespondinti'a ruse-sca“ scrie cu privire la intrigele de la Dunare urmatorulu articulu: Nu e de miratu, ca in acestu tempu

atâtu de iritatu, in care traimu, si in care poporele staruescu dupa legaturi omogene corespunditorie afinitatei lor de soiu si de credintia, omenii dau o anumita insemnatate si faptelor celor mai neînsemnate, cari se intempla in staturile cele mai mici a le Europei. Cerbicioa pressei austriace ungueresci si a celei franceze a avisatu la ceea ce ea numesce: intrige a le guvernului romanesc. Acést'a ar' fi o proba de veghiare laudabile, daca observările adreseate principelui Carolu s'ar' basă pre fapte adeverate, si n'ar' sminti într'ace'a, câ ele se innaltia mai sus si se adreseaza cu nedreptulu altui guvernului. Insemnata bandelor rescoldorie, cari s'au formatu la malulu Dunarei, este asta-di cunoscuta; se scie si de unde au venitu cele o suta de miie de pusce menite a fi aduse la Bulgari'a pentru a pune imperiulu otomanu in stare de revolutiune. Inse lumin'a, care s'a respanditu asupr'a acestoru miscări, nu le-a potutu reduce la adeverat'a loru estensiune; esagerarea se continua prin colonele divarielor, invinuindu-se Russi'a pre tota diu'a cu diverse machinatiuni. Ba, însu-si dl. Beust, care este in locu destulu de bunu pentru a cunosce adevurul, n'a potutu resiste necesitatii de a caracterisa, in un'a d'in ultimele sale cuvântari, raportele intre Russi'a si Austri'a, aretandu totodata pericolele, de cari fruntariulu austriacu este amenintiatu. Elu se mai fia adausu, câ armat'a honvediana ungueresca pote ar' fi mai antâiu chiamata a stă gat'a. Domnului Beust i-a trebuitu unu votu de incedere pentru a capeta contingentulu de armata recerutu. In asemenea casu omulu nu este prea scrupulosu in alegerea mediuloceilor si dovada cea mai buna este care are succesulu celu mai bunu. Nu voimu a conturbă triumfulu dlui Beust, ci ne indostulimu a respunde la acusele diurnaleloru straine, opunendu-li cuvintele foieloru rusesci, d'intre cari neci un'a n'a incuragiatu miscarea Bulgariloru. Despre simpatiele nostre nu este neci o indoie-la, inse sangele crestinescu este prea scumpu, de câtu ca sê fimu potutu noi aprobă o lupta neegale si, dorere, fără de succesu. Ce s'atinge de ministeriulu Brati'anu, acést'a s'a justificatu victoriosu contr'a acuzărilor facute de Aali-Pasi'a, cari infatisiau Romani'a ca cuibulu miscăriloru revolutiunarie indreptate contr'a Turciei. Generalulu Golescu, dupa ce amintesce in not'a sa câtra Sarfat-Pasi'a (vedi-o sub rubr. Romani'a R.) de tote nesuintiele puse de guvernulu principelui Carolu intru supraveghierea fruntariului, declara mandru, câ Romani'a posiede tote conditiunile teritoriale, politice si sociale, necesarie pentru fericierea si prosperarea sa, si câ nu ar' castigă nimica daca si-ar' intorce privirile preste fruntariu in afara si s'ar lasă a se rapl de influentie straine. Asiè dara s'a facutu alarmu mare pentru nimic'a, fără de a atinge propriulu fundamentu alu cestiunei: pusetiunea nesuportabile a crestiniiloru supusi Portei. S'ntielege, neci o putere europena nu se va apucă singura de acesta problema. Russi'a, care se totu acusa ne'ncetatu, este ocupata a casa, almintrea, inse totu asiè de tare este ocupata Franci'a si Austri'a. Pentru ce dara sê se semene ne'ncedere intre popore, cari tote precep, câ se pote află o deslegare, care inse nici unulu d'intre ele nu o pote cercă singuru, ci se pote descoperi de tote impreuna. Afara de mediulocele fortiei, cari pentru neajunsulu loru au succesu atâtu de rêu Cretei, si pote ar' succede si mai rêu Europei, de cum-va li-ar' dă una estensiune mai mare, suntu si mediuloce pacinice. Provocarea la credinti'a jurata, la esecutarea tratatelor, care fără versare de sange ar' da poporeloru crestine mesur'a de siguritate si fericiere care suntu indreptatite a o capeta, este într'o tiera ca Turci'a destulu de grea, pentru a nu pretinde tota colucrarea energica, sincera si plina de incedere a guverneloru civilisate.

Varietati.

* (In caus'a cestiunei natiunale.) Comisiunea centrale tienu mercuri, 12 noemvre, ultim'a siedintia in cestiunea natiunale. Se primira tote modificatiunile proiectate prin Deak in sectiunea VI, singuru paragrafulu antâiu se omise, in intielesulu cârui-a fia-carele cetatianu, este consideratu ca membru egal indreptatitu alu natiunei magiare. Omissiunea acést'a se facu d'in cauza, câ comitetulu purcese d'in punctulu de vedere, câ acést'a dispusetiune a proiectului de lege se intielege de sine, si câ in urm'a legiloru d'in 1848 ea este de prisosu. — Atâtu punctulu de vedere alu §-ului omisu, câtu si alu omisiunii acelui §, este unu punctu de vedere intunecosu pentru fratiu magiari: unu punctu de vedere luminatu ar' fi dreptateea, carea nu li-o potemu recumendă destulu unguiriloru chiar' pentru mantuirea loru.

* (Potestas ministerii.) „N. est. Nachr.“ publica unu discursu baserecescu de consacrare alu unui cooperatore d'in Bavari'a, in carelo se potu ceti urmatoriele: „Noi reprezentăm pre Domnedieu. Cuventulu preutulu este cuventulu lui

Domnedieu! Sê ne suimu in ceriu si sê vedemu, ce este mai mare acolo decâtu poterea preutiesca? Poterea angeriloru? Ei aru consideră de cea mai mare gratia de a potè ministră langa preutu la sant'a Liturgia. Si ce pote face marea Regina a ceriului? A intreveni la Fiiulu ei? Preutulu pedepsesce si absolvo prin plenipotinti'a sa. Sant'a Feciora voiesce dora a se inaltia a supr'a nostra pentru grati'a deosebita, câ a nascutu pre Fiiulu lui Domnedieu? Inse ce insemneza a generă numai odata, daca considerăm generările nenumerate, produse prin preuti? Noi generăm pre Mantuitoriulu nostru de câte ori voimu. Pre curat'a Feciora a avutu lipsa de noue lune, noue ni sunt destale cinci cuvinte scurte, pentru ca Mantuitoriulu sê fia silitu a se cobori d'in sinulu gloriei sale. Ba ce e mai multu, daca vomu consideră lucrulu in intielesu strinsu, însu-si Domnedieu trebue sê se supuna preutulu in sant'a Liturgia. (Urmeza apoi numele imperatoru si regiiloru, cari s'au inchinat inainte-a preutiloru.) „Asiè este“, continua oratorele, „daca ne intalnimu cu unu angeru si cu unu preutu, trebue sê salutăm mai antâiu pre preutu si apoi pre angeru.“ Dupa alte inspiratiuni sante, oratorele continua: „Bucura-te, reverende parinte! Infernulu trebue sê tremure d'inainte-a ta, tota lumea trebue sê se prefaca in pulvere d'inainte-a picioriloru tale, si ceriulu este sub dispusetiunea ta.“ Cine n'ar' dori indostulirea noului parinte consacratu?

* (Referintiele contributiunii in Croati'a si Slavoni'a.) Darea funduaria face 1.628,708 fl., pre unu milu patratu vinu 4,862 fl., pre unu jugeru 49 cr., pre unu locuitoriu 1 fl. 86 cr., Darea censului casoloru si darea claselor de case face 271,784 fl., d'in acesti-a se repartiescu pre unu milu patratu 802 fl., pre unu jugeru 8 cr., pre unu locuitoriu 31 cr. Darea funduaria impreuna cu darea censului casoloru si a claselor de case numera 1.900,492 fl., d'in acesti-a unu locuitoriu contribue 2 fl. 42 cr. Darea de castigu ordinaria si extraordinaria se urca la 267,657 fl., pre unu milu patratu 799 fl., pre unu locuitoriu 31 cr. — Darea de venitu ordinaria si extraordinaria face 166,771 fl., pre unu milu patratu 498 fl., pre unu locuitoriu 19 cr. — Vam'a face 8 cr., sarea 94 cr., tabaculu 89 cr., timbrulu 25 cr., darea de consumu 23 cr., loto 38 cr., portulu 29 cr., vam'a drumului si a poduriloru 8 cr.; cu pusetiunile de mai nainte la olalta 4 fl. 71 cr. pentru câte unu locuitoriu.

* (Concesiunea linielor ferate d'in Transilvani'a) s'a datu in 4 l. c. dlui Charles Waring in Londr'a. Proieptulu contine urmatoriele linii: a) lini'a principala de la Oradea mare preste Clusiu-Teusiu-Sighisior'a la Brasiovu; b) una linia laterala de la Grindu la Têrgulu Muresiului; c) una linia laterala dela Teusiu la Alb'a Iuli'a, in legatura cu lini'a Aradu Alb'a Iuli'a; d) una linia laterala de la Capusiu micu la Sabiuu. D'intre cele 41 statii proiectate cele mai insemnate sunt: Clusiu, Grindu, Teusiu, Capusiu, Mediasiu, Sighisior'a, Brasiovu, Sabiuu, Têrgulu-Muresiului. — Lini'a Oradea mare — Clusiu, pusa in lucrare pre spesele statului, o primesce concesiunariulu pre langa restituirea speselor facute de guvern. Ca terminu pentru completarea linielor s'a statoritu: a) pentru lini'a Oradea mare — Clusiu finea lui dicemvre 1868; b) pentru lini'a Alb'a-Iuli'a — Teusiu — Grindu — Têrgulu Muresiului, si pentru lini'a Capusiu-Sabiuu 1 dicemvre 1870; c) pentru lini'a Capusiu-Sabiuu 1 noemvre 1871; d) pentru lini'a Clusiu-Grindu si Sighisior'a — Brasiovu 1 octovre 1872. — Lungimea linielor concesiunato face 80½ miluri, concesiunea e data pre 90 ani.

* (Uniforma noua dualistica.) Pentru ministeriele imperiale sêu comune se va prescrie, pre cum se vorbesce, una uniforma noua; dâmu cu socotela, câ intieptii Austriei vreu a represintă dualismulu si in vestiminte, câ-ci alteum tota uniformarea noua n'ar' avè nici unu sensu. — Nu ne potemu laudă cu cunosciintie speciale in croirea vestimintelor, si anume celoru dualistice, credemu totu-si a servi causei cu urmatoriulu proieptu: caputulu sê fia de diumetate fracu, de diumetate atila, pantaloni stremti magiari cu ciorapi nemtiesci pana la genunchiu, caltiuni schwabesci cu pintem, si cilindru cu pana rosia. Dieu, minunate aru mai fi, intocmai ca sistemulu dualisticu.

* (Una pretiosa antecitate romana.) Unu plugariu svasesu, arandu in otarulu comunei A cea (in comitatulu Albei-R.) apartienetoria dominiului principului imperialu, Josifu, desvelu unu monumentu forte frumosu de marmure albu, in forma cuadrata, cu lungime de 8 picioare, latime de 6 p. si grosimo de 1½ p. Diumetatea de a supr'a a monumentulu acestui-a este ilustrata cu patru figure de marime naturala, in costum romanu (paliu, toga s. a.), cu capuri perfecte, ovale, numai nasurile si sunt mutilate de ferulu plugului; acést'a inse nu detrage multu d'in frumuseti'a sculpturei. Figurele d'in margini represinta doi barbati (pre cum se vede: osteni romani) punendu-si pre anema cele trei degete (policariulu, aretatoriulu si celu d'in mediulocu) ale dreptei. Mediulocu lu ocupa una figura femeiesca, cu perulu inecritu pre suburechi, cu vestimintele crapeate su grumadi „ca la romanele d'in Transilvani'a“ (afirma preotulu reformatu Ludovicu Széles, care vediu monumentulu) si cu pieptulu acoperitu. La piciorile femeiei stă pruncutiulu ei in etate de 9—10 ani, tienendu in mane o pila si ce-va instrumentu d'a lovi pil'a (mingea, globulu). — Pre partea mediulocia a monumentului se vede unu altariu micu, cu trei picioare (Tripos), d'a dropt'a acestui-a unu barbatu aduce mai multe obiecte rotilate, d'a stang'a stă una femeia privindu sacrificiulu. Partea d'in diosu este prevediuta cu una inscriptiune cam incalcita. Preotulu ref. Lud.

Széles, de la care inprumutamur aceste notitie, descifră inscriptiunea in modulu urmatoriu: D. M. (Deo Maximo) AELSERENO MEDCO HNPL (Aeliano Sereno, memoriae dedicato, hanc posuit lapidem) P. ST. VII. V. IX. ANN. XXVII. (Pater sepulti vixit anos 27) E. AEP. SERENANO (Et Aeliano Paulo Serenano) MDCO HFSVAS. PR. (Memoriae dedicato hoc fecit sepulcrum vastum, pater relictus sepulcrum) SEP. (vixerunt) XV IX ANN. XXII (annos 15, 9, 22) E. AELIAE COINCORDIAE (Et Aeliae Concordiae).

* (Unu ramu nou de reuniuni actunarie.) Foiele ungueresci spun, câ bande de hoti nu sunt mai multu bande, ci societati actunarie, si prospereza de minune. — Haru constitutiunismulu magiaru, de trei ori haru!

* (Lini'a ferata Cernauti-Suciava-Iasi.) In 23 l. c. se voru emite obligatiunile de prioritate pentru lini'a Cernauti — Suciava — Iasi. Aru fi de doritu, ca romanii sê concura in numeru câtu mai mare, spre a ocupa aceste obligatiuni, de cum-va nu si-au procuratu actiuni pentru lini'a acést'a, ca venitul d'in tier'a romana sê nu treca in mane straine.

* (Atentatu in contr'a deputatulu Dobrzanski.) — Mai este dile doi individi necunoscuti descarcare unu pistolu in contr'a deputatulu Dobrzanski. — D'in norocire glontiuulu sboră pre langa capulu deputatulu fără de a lu-nimeri; individi disparura indata, si nu s'au potutu (?) erui pana acum. — Acestea sunt armele moralitatii magiare. Nu suntemu siguri, câ mane poimane deputatii nostri esindu d'in dieta nu voru fi tocaci in capu. Asiè se fericescu poporele in Austri'a.

Sciri electrice.

Vien'a, 11 noemvre. In budgetulu imperialu pentru anulu 1869 s'au proiectatu in favorulu cancellariei imperiale 4.180,481 fl., in favorulu speselor ordinare ale ministrului de resbelu si marina 81.458,477 fl., pentru spesele extraordinarie 16.225,208 fl. Ministeriulu financiiloru pretinde 142,262 fl., curtea de contabilitate 102,650 fl., si in fine perceptiunile vamali 7.927,000 florinti.

Belgradu, 11 noemvre. Greci'a a numitu unu consulu generale la curtea de aici, si acelu-a-si fù primitu asta-di prin ministrulu esterneloru.

Vien'a, 11 noemvre. In siedinti'a d'in ser'a de asta-di a senatulu imperialu s'a inceputu discussiunea speciale a supr'a legi de armare. Cei trei paragrafi d'antâi s'au primitu conformu propunerei comisiunii, respingundu-se eliminarea rezervei suplementarie proiectata prin minoritate.

Vien'a, 11 noemvre. In siedinti'a de asta-di a senatulu imperialu, ministrulu Berger accentueza, câ legea de armare nu va fi daunosa pentru interesele politice, economice sêu financiari a le Austriei, precum o pretindu opusetiunali. Politic'a regimului este pacea si retorsiunea prin reformarea unei Austrie libere. Ministrulu internelu, Dr. Giskra, declara: Regimulu a reflectatu maturu a supra totoror impregiurărilor si si-a implenit detorinti'a. Conte Taaffe, reprezentantele ministrului presedinte, declara: Motivulu onestitatii politice sili pre guvernulu a face cestiune de cabinetu.

Vien'a, 12 noemvre. In siedinti'a de asta sera a senatulu imperialu dupa pledarile referintiloru se respingu propunerile minoritatii si se primesce statulu militariu in sum'a de 800,000 pre diece ani, fipsarea statulu de pace se respinge.

Belgradu, 12 noemvre. Reginti'a a publicatu una prochiamatiune, care constata inchaiarea procesulu pentru atentatu. „In Serbi'a cei vinovati sunt pedepsiti si amicitia regelui si a guvernului d'in Ungari'a ne garanteza, câ si vinovatii, cari traescu in strainetate, nu voru scapă de pedepsa. Avemu cauza a speră de la nepartialitatea justitiei magiare si de la semtîmintele nobile ale veciniloru nostri, cari au inferatu crim'a, câ Alesandru, autorulu crimei si complici sêi nu voru scapă de pedepsa drepta. Doui factori au conlucratu la acést'a crim'a: refugiatii politici si criminalisti d'in cas'a disciplinaria. Natiunea a jelitu adencu acést'a nenorocire si acestu-a e documentu siguru pentru stabilitatea tronulu Obrenoviciloru. In intru poterea nostra nu e franta prin acést'a crisa, autoritatea in afara e deplinu servata.“ Prochiamatiunea enuncia desfiintierea starii de asièdiu, promite reforme, si provoca la concordia.

Proprietariu, redactoru respunditoriu si editoriu:

ALESANDRU ROMANU.